

skog, želeli ili ne, mi ostavljamo na njima prosećane tragove pipaka naše prisutnosti, tako da i posle rastaćih koji su neizbežna perforacija naše životne staze, te stvari ostaju i dalje sa tragovima pipaka naše (nekadašnje) prisutnosti; tragovima možda znanim samo nama, ali za nas svakako postojećim. Oslobođenje od njih, koliko i normalno u ime normale ravnoteže između stvarnog i imaginarnog životnog tovara, nije ništa drugo do unutrašnje osromašenje kada ide po liniji najmanjeg otpora: ignoracija zbog adaptacije, avansi na bezbriznost koja računa na svoju buduću unosnost, sitna nosivost preživljenog, emotivna i intelektualna neauto-kultura.

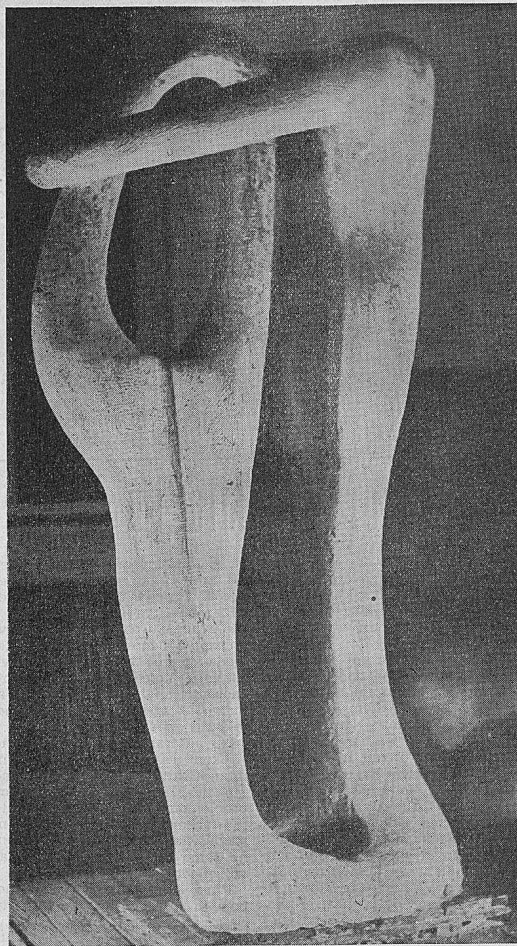
Kako bilo da bilo, jedan tovar više vučemo sa sobom; kroz sve životne peripetije, i prevashodno fizički čak. On leži na neverovatno krhkim i neverovatno izdržljivim leđjima onoga što umemo samo da nazovemo: sećanje. Ako hoćete da kornjača umre, da bi od nje ostalo nešto, ostao njen oklop preko koga ćete imati iluziju da imate ustvari kornjaču, znate li šta treba da uradite? Da obesite kornjaču za vrat koji će početi da se izdužuje kao da je čovečiji pod užetom, da je obesite jednostavno i strpljivo da čekate trenutak kada će ljjgavo meso njenog zgrčenog tela da se odlepi konačno od njene fosilne inkamacije, koju ćete zatim staviti kao egzotični oklop — ukras na neki sa ukusom odabrani deo vašeg nameštaja.

(Šta ostaje od nas, osim fosila uspomena i traga ako budemo znali da ga zabrazdimmo?)

Nije obavezno da se misli da proživljeno luči nekakav nedefinirani fluid koji nas okružuje; ali šta je tada to što zatalasa na trenutak naš sentiment, budeći kroz njega cele slojeve nekadašnjeg (faktičkog ili zamišljenog) postojanja? Čovek se i u snu češe po mestima gde je nekada imao rane, a kamoli kada ga, svesnog da to nisu više rane, golica radoznalost: šta će danas one biti ili bar šta će da probude? Ali i bez toga perforacija životne vrpce se zaustavlja na ubode trenutaka kada se korak današnjih davi u prošlim provalijama doživljenog. Kuda opet sada? Sentimentalnost se nalaze kao predmet; sentimentalnost je svuda gde su stvari oko nas razmekšane našim doživljajima.

Ali zar problem nije u tome da se ona preboli sredstvima koja nam ostaju kao sastojci onoga što je preživelo? Zar na život treba da se gleda sa stanovišta umrlog? Preboreli, sećajmo se rana sa ironičnim osmesima zdravlja. Koliko možemo, razume se.

Dimitar SOLEV

petar hadži bošković

zagrljaj

PRETSTAVA U DESET

Biokop u koji je večeras pošao nalazio se u jednoj od nabražnu sagradjenih betonskih zgrada, koje su nicale po radničkim četvrtima i naseljima u grozničoj petoletke, sivoj, sa lučnim ulazom i velikim drvenim slovima DOM KULTURE nad vratima, obojenim cinobrom, koji se mestimično skinuo od kiše. Bila je to jedina NJEGOVA noć u godini, kada je ostajao divno sam posle odlaska popodnevnog ekspresa za Jadran, koji je odneo sve rodbinu sa njegovom dvadesetogodišnjom ženom na čelu i ocem reumatičarem i kada još nisu stigle razglednice sa palmama i šest omrznutih imena na poledjini.

I možda je baš zato krenuo ovako besicijon, vodjen samo nagonskom željom da se što pre izadje iz senki višespratnica u kojima se organizuju tea-party, gde se vraća sa teniskog turnira u Kalkuti, pišu kristalno čisti stilizovani eseji, polako hoda kroz sve varijante incesta i sav spoljni svet ostavlja zajedno sa kišnim mantilom i šeširom u pretsoblju.

Oči u oči s poluosvetljenom periferijom odjednom je osetio strah. I želju za milicionerom na uglu i vertihajm bravom na ulaznim vratima. I za trenutkom kada će opet biti u svojoj sobi sa belim telefonom kraj uzglavlja. Ali je išao napred. Osetio je da bi sada bilo sasvim nemoguće da vrati se pod neon. Da se sada mora spoticati o neravnu kaldrmu, proći pored bifea iz kojeg izlazi kroz raskršljenja vrata kašalj, dim i samo ja nemam svoga dilbera i da se mora na kraju pronaći taj šalter iza čijeg prozorčeta debela, pedesetogodišnja udovica, koja najverovatnije nosi i naočare i ima sina na otsluženju vojnog roka, prodaje sva sedišta po pedeset dinara, sala se vetri i zabranjeno ljuskanje semenki i dvojica u traperkama (isterani iz sedme muške — obili komisijom) carine iskusne noge devojaka.

Onda mrak. Dva revolvera i jedan crni i jedan beli šešir. Zadihano nemoj i ruka sigurno ukotvljena na butini pokriveno šarenom svilom. Pazi! Film se prekida (stara aparaturna) Tišina. Udri ga u menzu

lafe! (Ovaj mesec nad rančom mogli su da naprave od boljeg stanika) Kako bi ova levo pristajala uz beli telefon i taticu o kome se piše dvaput nedeljno na dva stupca?

Bio bi najzad neko u kući ko bi se stvarno razumeo u domaćinstvo i ne bi iz kancelarije prodekana — intimno: čika Vlajka — pitao Jolandu da li je uspeo haše i da na stolu obavezno bude servis za crno vino, jer je papa dobio na poklon iz Aleksandrova butelju župskog 1936 godina, pa će oncle Radomir (aksan na li) biti zbog toga shocking nedelju dana.

I čudio se samom sebi, tu na rasklimanom sedištu koje nevidljivo škripi na svaki pokret, kako je odjednom izgubio svoje odnegovano ponašanje i sasvim dušanovački čulno savladava popustljivju odbranu mesa, koje zna da je meso, setio se zbog nečeg Šumanovičevih slika i sasvim zaboravio na krčmu u Hjustonu u kojoj se pomoću kinemaskop tehnike, Vestinghaus sistem, obracunavaju Rikardo Montalban i Džon Vejn.

Jer sve se to dešavalo iako su njegovu kosu kad je bio mali češljali na razdeljak, nosio je marinsko odelo od engleskog kamgarna i jeo sladoled po ritmu guverante (hronična angina). Sedeo je na granatom orahu u Vajskirinu dok su bombe zaravnjivale Senjak i Paš'no Brdo i pio digitalis po upulstvu nekog lekara (ruski emigrant — pod zakletvom izjavio da mu je diploma izgorela devetstoosamnaeste pri povlačenju Denjkinina), jer mu je srce bilo slabo (otkud to? dečaci su to mila moja, svud se smućaju).

Četrdesetpete otac se na vreme setio da ne treba rasturati »Demokratiju« Jur'ke Pribičević, osudio aspiraciju starih političara i postavši patirota uživao u tome kako njegov sin, načelnik pionirskog odreda strahovito mrzi razvlašćenu buržoaziju i jede nesti čokoladu. Zatim, bože, vremena se menjaju, ali estetika, dragi moj, estetika ostaje estetika, čitali smo i mi Antidiring pod klupama, sačuvao je za tebe sine čika Vlajko, ne brini se, asistentsko mesto.

Rikardo Montalban je pao mrtav. Preko žutih uzvišica Ljana Estakada zasvetleo je tili: KRAJ. Tako si lepa. (Oženio sam se jer su me naučili da je ljubav ljubav, a brak je brak.) Na izlazu vešar je zaljuljao sijalicu od dvestapedeset vati. Po licu devojke klizile su asimetrične senke, ono se promenio i samo su njene oči ličile na topli mrak sedmog reda od platna.

Nisam te ovde videla. Ti si iz drugog kraja? Čuvaj se, ovde ako te vide sa mnom... Da. Dođi sutra na Terazije. U osam. Sigurno. Beži sad. Evo ih. Troje ih je. Mora da bežiš! Doći ću...

... Tako, a sad gubi se! I ne češljaj više kroz ovaj reon. Sta? Bolje čuti, inače...

I ne boli tako jako. Već i ne krvari. Ono parče ću sutra zablombirati. Svejedno. Ona će sigurno doći. Rekla je. Samo da i nju...?

Ostaviti zauvek ženu, njen Chanel, očeve četvrtke u pet kada se pred ekskluzivnim krugom mora istaći nasledjena genijalnost. Ostaviti beli telefon i seks u kadi sa šamponom. Otići sutra naveče sa Terazija ponovo sa njom u svilenog haljini na periferiju i tući se sa gamenima dok ne naučiš i ti da udaraš. I za pedeset dinara navijati za revolveraša, grickajući semenke.

Sada je već blizu centra. Moram nabaviti traperke i talljanku. Ovako se stvarno više ne može tamo. Jedini sam u celoj sali imao belu košulju i kravatu. Prazan trolebus prošišao je prema Slaviji. Još malo, pa ugo. I milicioner koji celu noć pravi osmice po trotoarima skvera. Treba naći ključ. Lift zuji i štuca na spratovima. U devojčakoj sobi gori svećlo. Šta radi, dođiavola, ta baba u ponoć? Baba izlazi i pruža mu koverat sa celuloidnom sredinom. »Telegram. Malo pre je stigao.« Olvara. »Stigli u Zagreb. Poljubac. Buba.« Čeka da baba zatvori vrata od svoje sobe, onda iscepka telegram i spali u pepeljari.

»Sutra ću stvarno otići na Terazije.« — pomisli. Zatim ugasi svetlo i otvori prozor.

Izblja je ponoć.

Tomislav KETIG

ANTOLOGIJA prevedenih pesama

ARTUR REMBO — RASTKO PETROVIĆ

pijani brod

*Kad silažah onda lenivim Rekama,
Ja ne osećah više vođstvo alaske snage:
Piskavi Jukoni smatrali su ih metama,
Za obojene grede prikovaših ih nage.*

*Nidokakvih posada meni ne beše stalo,
Nosać flamandskog žita ili debele svile.
Kad s ovom alaskom bukom beše već prestalo,
Da sidjem gde sam želeo Reke me pustile.*

*U klopotañju besnom neobuzdanih plima,
Ja, zimus gluviji no su mozgovu dečiji,
Jurih, i ni na kojim otkazanim Kopinima
Ne pretrepe se nigda huka pobeđničkiji.*

*Bura je blagoslovlila moja primorska Ludjenja,
Lakši od plute igraha na plćima od valova
Kotrljaćama što ih zovu većim, žrtava i topljenja,
Deset noći, ne žaleći blestaso oko farova.*

*Divnije no što je deci meso oporih jabuka,
Borovu ljusku probi vodeno zelenilo
I od plavih masnica vinskih i od izbljavanosti muka
Opra me, rasturajući daleko kotvu i krmilo.*

*I od tad sam se kupao u pevanju
Mora u kom zvezdani i mlečni natapaju se trazi,
Proždirući zelene azure gde, u posmrtnom plivanju
Opčaranome, neki davljenik zamišljen slazi.*

*Ja znam neba cepana od munja, i znam vodeni truba
I sudare i maticne; znam za večernje hrđi,
Pijanu i ushićenu zoru ko narod čitav goluba,
I videh kat-tad ono što čovek misljaše da vidi.*

*Ja snivah zelenu noć zasenjenih snegova,
Poljupce što lenjo se penju u zenicama mora:
Optičaj onih beskrajnih sokova,
I žuto i plavo buđjenje pevajućih fosfora.*

*Ja sam pratio mesece pune kao bačija
Razdraženih talasanja protiv grebena,
Ne pomislijući da može od otasjanih nogu Marija
Biti gubica Okeana splivanih razbijena;*

*Glečere, srebrna sunca, svodove usijane,
Jeziva nasedanja po smeđim zalivima
Gde džinovske zmiđe od vaši proždirane
Padaju s drveta u grečevima, sa crnim mirisima.*

*Hteo bih ote pokazati deci ta pozlaćena
Valova plavih, te ribe zlatne, te raspevane.
Pene mi u cvetu blagosloviše odlučnja,
I s časa na čas saznavaju za vetre neiskazane.*

*Slobodan, pušeci, dignut maglom nad morima,
Ja koji probušavah nebo kao zid od purpura,
Koji nosi, neopisano slatko dobrim piscima,
One lišaje sunca i balavljena azura.*

*Ja videh ostrva sva, arhipelagje zvezdane
Čija se neba brodaru šire u pomamnosti:
Dal spavaš tu, i skrivaš se u noći te bezdane,
Milione zlatnih ptica, o ti buduća Kreposti?*

*Ali, zaista, dosta sam plako. Rastužujuća je zora,
Svaki mesec je grozan, gorčinom sunca gore.
Opojnim obamrlostima, ljubav, nadmela me opora.
O, nek raspukne se ova već lađa! o, neka odem u more!*

*Ako želim kakvu vođu Evrope, to je tušta
I hladna rupa gde u zalazak balsamski
Jedno dete čučeci, i rastuženo, spušta
Brod svoj, slabački, ko što leptir je majski.*

*Ne mogu više, o talasi, kupan čežnjom vam što umara,
Otetih trag lađje od nosača pamučnih stokova,
Ni preći oholost strašnu zastava i požara,
Ni plivati pod groznim okom pontonskih mostova.*

Bilo je skoro bezočno prevoditi ovu jedinstvenu poemu pet naestogodišnjega pesnika, kad se zna koliko je uvek prevod slabiji od originala; mi smo to ipak pokušali za one koji ne mogu čitati u originalu; i držimo da smo uspeeli više no što smo se nadali. Ne ostalo je ipak još uvek devet besprimernih strofa iz sredine (7, 9, 12, 13, 16, 17, 18, 20 i 21) neprevodnih.

R. P.

(„Svedočanstva“ br. 3, 11 decembar 1924)

